

YHTEISKUNNALLINEN VAIKUTTAMINEN, KUNNALLINEN PÄÄTÖKSENTEKO JA ÄÄNESTÄMINEN

TYÖPAJAMATERIAALI MAAHANMUUTTAJIEN VERTAISRYHMIIN

African Care ja Jade II -projekti haluavat kannustaa maahanmuuttajia yhteiskunnalliseen osallistumiseen sekä äänestämään kuntavaaleissa huhtikuussa 2017. Olemme yhteistyössä luoneet materiaalipaketin, jossa käydään läpi yhteiskunnallisen vaikuttamisen tapoja, kunnallista päätöksentekoa sekä Suomen poliittista järjestelmää ja äänestämistä kuntavaaleissa.

Materiaalit sisältävät kolmelle ryhmäkerralle suunniteltua PowerPoint-esitystä ja niihin pohjautuvat käsikirjoitukset ohjaajan tueksi.

Materiaalia voi jakaa ja käyttää vapaasti, jotta mahdollisimman moni maahanmuuttaja motivoituisi vaikuttamaan yhteiskunnassa ja äänestämään! Materiaalit ovat tehty omia ryhmiämme silmällä pitäen, mutta ne ovat vapaasti muokattavissa ja muunneltavissa omiin tarpeisiin sopiviksi.

Materiaalit löytyvät African Caren ja Jade II -projektin verkkosivuilta:

<http://www.africancare.fi/julkaisut/>

<http://www.jadeprojekti.fi/materiaalit-2/>

Hyvää vaikuttamisen kevättä 2017! Haastetaan kaikki mukaan vaikuttamaan!

Terveisin tekijätiimi,

Elina Kutramoinen, Susanna Lehtovaara, Suvi Sahakari, Laura Vepsäläinen

Käsikirjoitukset:

Työpaja 1: Yhteiskunnallinen vaikuttaminen

Työpaja 2: Kunnan päätökset (kunnanvaltuusto ja Suomen puolueet)

Työpaja 3: Äänestäminen kuntavaaleissa

Työpaja 1: Yhteiskunnallinen vaikuttaminen

Kokonaiskesto: 60-90 min riippuen harjoitusten määrästä, 5-15 osallistujalle

Tavoite: Työpajan tavoitteena on herättää kiinnostusta vaikuttamiseen ja yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Työpajassa tuodaan esiin erilaisia vaikuttamisen tapoja, esitellään järjestötoimintaa ja kannustetaan vapaaehtoistyöhön.

Ohjeet työpajaan: Lue työpajan ohjeet ja kulku läpi ennen työpajan alkua. Valitse harjoitukset ja järjestä mahdolliset tarvikkeet etukäteen. Käsikirjoitus on tehty naisten ryhmään, joten voit muokata kohtia puhuttelemaan juuri sinun ryhmäläisiäsi.

Työpajan kulku:

1. Yhteiskunnallinen vaikuttaminen (Dia 1).

Seuraatteko oman kotimaanne ja/tai Suomen yhteiskunnallista tilannetta? Voiko mielestänne yksittäinen kansalainen vaikuttaa yhteiskuntaan?

Tänään teemana on yhteiskunnallinen vaikuttaminen. Vaikuttamisella tarkoitetaan toimintaa jonkin asian tai ilmiön muuttamiseksi tai kehittämiseksi. Toiminnallamme on aina vaikutus ympäristöömme, tahdomme sitä tai emme. Keksitkö esimerkkiä? Millaisia vaikutuksia esimerkiksi on ostosvalinnoilla, eli sillä mitä ostamme kaupasta?

Vaikuttaminen tarkoittaa, että tiedostamme, että toiminnallamme on vaikutus ympäristöömme ja ympärillä oleviin ihmisiin ja teemme tietoisia toimintoja jonkin asian muuttamiseksi. Se voi tarkoittaa ympärillä olevien ihmisten mielipiteeseen tai päätöksentekijöiden mielipiteeseen vaikuttamista. Se voi tarkoittaa myös äänestämistä. Se voi tarkoittaa ostosvalintoja.

Suomessa on monia tapoja vaikuttaa omassa ympäristössä oleviin asioihin tai yhteiskuntaan.

2. Miksi vaikuttaa? Miksi minä? (Dia 2)

Demokratia tarkoittaa kansanvaltaa. Kansalaiset päättävät, ketkä johtavat ja edustavat heitä. Demokratiassa kansalaisille on taattu perusoikeudet, jotka takaavat muun muassa heidän mahdollisuutensa osallistua ja vaikuttaa päätöksentekoon. Aidossa demokratiassa ei tehdä päätöksiä ainoastaan enemmistön tahdon mukaisesti, vaan siihen kuuluu vähemmistöjen mielipiteiden huomioon ottaminen ja heidän oikeuksistaan huolehtiminen.

Kunnassa kuntalaisilla on oikeus osallistua ja vaikuttaa omaan elinympäristöönsä, ja kuntapäätäjillä on puolestaan velvollisuus kuunnella kuntalaisia. Erilaisten ihmisten tarpeet ja toivomukset tulee myös ottaa huomioon, kun palveluita suunnitellaan ja päätöksiä tehdään. Kuntalaisia ovat kaikki, joiden kotipaikka on kunnassa. He saavat äänestää kunnallisvaaleissa. Ei tarvitse olla Suomen kansalainen.

Jos et kerro ajatuksistasi, päättäjät eivät voi tietää, mitä juuri sinä olet mieltä. Millaisena sinä esimerkiksi koet Helsingin julkisen liikenteen? Onko busseja tarpeeksi? Mahtuuko niihin lastenvaunujen tai rollaattorin kanssa? Entä palvelut? Pitäisikö neuvolan ja terveyskeskuksen olla lähelläsi? Tulisiko niiden olla auki myös illalla? Onko lääkäriaika helppo varata? Sinun täytyy kertoa mielipiteesi.

Päätöksentekijöissä on paljon miehiä. Naisia on vähemmän. Samoin maahanmuuttajia on erittäin vähän. Naisia ja maahanmuuttajia olisi hyvä olla päätöksenteossa enemmän. Erilaisilla ja eri taustaisilla ihmisillä on erilaisia kokemuksia ja ajatuksia, kuinka asioiden olisi hyvä olla. Naiset esimerkiksi asioivat miehiä useammin päiväkodeissa ja leikkipuistoissa. Tästä syystä on hyvä ottaa huomioon naisten kokemus ja näkemys. Maahanmuuttajat tietävät luultavasti parhaiten, miten Suomessa kotoutuu. Anna palautetta ja osallistu keskusteluun, kun siihen on mahdollisuus. Äänestä sellaisia päättäjiä kuntaan tai eduskuntaan, jotka tietävät, miten sinä ajattelet ja jotka ajavat sinun kannaltasi tärkeitä asioita.

3. Jokaisella on oikeus vaikuttaa! (Dia 3)

Suomessa on oikeus keskustella ja puhua itseä kiinnostavista asioista ja näyttää oman mielipiteensä julkisesti. Viranomaiset eivät voi estää esimerkiksi kokoontumista. Suomessa jokaisella on samanarvoinen oikeus vaikuttaa asioihin iästä, sukupuolesta, ihonväristä tai uskonnosta riippumatta. Ja siitä kannattaa käyttää! Suomessa on sanavapaus, mutta puheella ei kuitenkaan saa loukata. Sananvapaus ei oikeuta syrjintään, toisen ihmisen kunnian loukkaamiseen tai väkivaltaan yllyttämiseen.

4. Miten voin vaikuttaa? (Dia 4)

Käykää läpi diassa esiteltyjä vaikuttamisen keinoja ja keskustelkaa niistä.

On erilaisia tapoja vaikuttaa. Pienilläkin teoilla voi olla suuria vaikutuksia, jos niitä tehdään esimerkiksi yhdessä muiden kanssa. Esimerkiksi jos mielenosoituksessa on paljon osallistujia, se saa paljon huomiota.

Äänestäminen on yksi tapa vaikuttaa. Kuntavaalit ovat tulossa huhtikuussa. Vaaleissa valitaan henkilöt, jotka päättävät asioista Helsingissä seuraavan neljän vuoden ajan.

Vaikuttamista on yleiseen keskusteluun osallistuminen ja omista näkemyksistä kertominen. Lähialueeltasi löytyy varmasti myös järjestöjä, joissa voi tehdä esimerkiksi vapaaehtoistöitä. Mikä olisi sopiva vaikuttamisen tapa sinulle?

5. Järjestöt (Dia 5)

Suomessa on paljon erilaisia järjestöjä ja yhdistyksiä. Järjestöt ovat ihmisten itse perustamaa toimintaa, kun he haluavat osallistua ja toimia jonkin asian puolesta. Järjestöt tavoittelevat yhteistä hyvää. Järjestöillä on monia tarkoituksia: esimerkiksi järjestö voi auttaa ihmisiä, suojella luontoa, luoda me-henkeä tapahtumilla, pitää elossa perinteitä. Järjestöt ovat myös kanava eli keino vaikuttaa. Järjestöjä kuullaan päätöksenteossa. Järjestöt ovat yhteydessä päättäjiin, ja ne kertovat jäsenistönsä näkemyksiä päättäjille. Esimerkiksi maahanmuuttajille järjestöt ovat erinomainen vaikuttamisen väylä. Jos et itse pysty vaikuttamaan esimerkiksi kielitaidon vuoksi, järjestö voi ajaa asiaasi eteenpäin. Puolueet ovat poliittisia järjestöjä. Puolueet vaikuttavat poliittisiin päätöksiin ja kaupungin esimerkiksi Helsingin asioihin.

6. Vapaaehtoistyö (Dia 6)

Järjestöissä tehdään vapaaehtoistyötä. Järjestöt kokoavat yhteen samanmielisiä ihmisiä, jotka haluavat työskennellä yhteisen tavoitteen eteen. Vapaaehtoistyö on myös vaikuttamista.

Vapaaehtoistyötä tehdään omasta tahdosta, eikä siitä saa palkkaa. Vapaaehtoistyötä tehdään tavallisen ihmisen tiedoin ja taidoin. Sen lisäksi että vapaaehtoistyössä tehdään hyvää, se antaa paljon myös tekijälle itselleen. Vapaaehtoistyötä kannattaa kokeilla! Etenkin suomenkielisiin järjestöihin kannattaa tutustua ja mennä rohkeasti mukaan. Vapaaehtoistyötä voi tehdä monella eri tavalla. Oma tapa tehdä vapaaehtoistyötä löytyy usein omista kiinnostuksen kohteista. Mikä sinua kiinnostaa? Vapaaehtoistyötä voi tehdä eri järjestöjen kautta esimerkiksi lasten, vanhusten, vammaisten parissa.

Vapaaehtoistyön kautta on muun muassa mahdollisuus tutustua suomalaiseen yhteiskuntaan syvemmin, saada uusia ystäviä, laajentaa omia verkostoja, oppia uusia taitoja, saada uutta tietoa ja kehittää kielitaitoa. Mitä muuta hyötyä siitä voisi olla?

6. Toiminnallinen osuus

Voitte käsitellä äsken käsiteltyjä teemoja esimerkiksi seuraavien harjoitusten avulla.

a. Mihin minä vaikuttaisin? / Mistä minä antaisin palautetta?

Kirjoitetaan paperille ylös paikkoja/palveluja, joissa ryhmäläisten mielestä olisi kehittämismahdollisuuksia: koulu, neuvola, kaupungin palvelut, talonyhtiö, liikenne ym. Keskustellaan näistä/muutamasta asiasta yhdessä ryhmissä.

- *Mitä ajattelet esimerkiksi koulusta tai neuvolapalveluista? Voisiko jotain tehdä toisin? Miten maahanmuuttajaperheet huomioitaisiin paremmin?*

Pyritään herättämään ajatuksia ryhmäläisten kokemista haasteista, keskustelemaan omista ja toisten ajatuksista sekä innostaa vaikuttamiseen itseä koskettavissa asioissa.

b. Järjestöt ja vapaaehtoistyö

Mietitään lähellä istuvien kanssa, mitä järjestöjä he tietävät. Mitä omalla kielellä toimivia järjestöjä he tuntevat? Entä mitä suomen kielellä toimivia järjestöjä he tuntevat? Entä osallistuvatko he jonkun järjestön toimintaan itse?

Voidaan vielä kannustaa tutustumaan itseä kiinnostavaan järjestöön tarkemmin ja esimerkiksi auttaa ottamaan yhteyttä sinne.

c. Sanastoon tutustuminen

Käydään yhdessä läpi yhteiskuntaan ja vaikuttamiseen liittyviä sanoja suomeksi paperilla. Sanastosta voidaan ottaa kopioita ja jakaa osallistujille. Ryhmäläiset voivat kirjoittaa omankielisen sanan tai suomenkielisen selityksen sanasta sanastoon.

Sanasto:

yhteiskunta	mielipide
äänestäminen	järjestö
vaalit	yhdistys
oikeus	kansalainen
ihmisoikeudet	palaute
laki	yhteistyö
sanavapaus	vapaaehtoistyö
kokoontua	

7. Koonti, kysymykset ja lopetus

Toiminnallisen tuokion jälkeen on mahdollista kysyä vielä askarruttavia asioita. Kerätään peukkupalaute työpajan hyödyllisyydestä/innostavuudesta/kiinnostavuudesta. Ylöspäin suuntaava peukku merkitsee, että on samaa mieltä, sivuttain oleva peukku ettei osaa sanoa ja alaspäin suuntaavaa peukku että on eri mieltä.

Työpaja 2: Kunnan päätökset (kunnanvaltuusto ja Suomen puolueet)

Kokonaiskesto: 60-75 min

Tavoite: Työpajan tavoitteena on vahvistaa osallistujan tietoa kunnallisesta päätöksenteosta, tutustua kunnanvaltuuston tehtäviin ja suomalaisiin poliittisiin puolueisiin yleisellä tasolla sekä herättää keskustelua siitä, millä perusteella oma puolue ja ehdokas voidaan valita. Tavoitteena on kannustaa osallistujia olemaan aktiivisia kansalaisvaikuttajia ja äänestämään esim. kunnallisvaaleissa.

Ohjeet työpajaan: Lue työpajan ohjeet ja kulku läpi hyvissä ajoin ennen työpajan alkua. Valitse sinun työpajaasi sopivat kysymykset, harjoitukset ja järjestä mahdolliset tarvikkeet valmiiksi etukäteen (esim. verkkosivut, mikä haluat käyttää verkosta löytyvää materiaalia).

Työpajan kulku:

1. Aloitus

Palautetaan mieleen edellisen työpajan pohdintoja ja aihe: kansalaisvaikuttaminen. Voidaan kysyä osallistujilta, mitä asioita heille jäi mieleen edellisestä kerrasta.

Kerrotaan osallistujille, että tämän työpajan aiheena on tutustua kunnassa tehtäviin päätöksiin ja yleisellä tasolla suomalaisiin puolueisiin (poliittisiin järjestöihin). Muistutetaan, että poliittinen vaikuttaminen (ja äänestäminen) on vain pieni osa kansalaisvaikuttamisesta.

2. Kunnanvaltuusto (Dia 2: Kunnanvaltuusto)

Kerrotaan, mikä kunnanvaltuusto on ja kysytään lämmittelykysymyksenä:

- *Mistä asioista kunnanvaltuusto päättää? Keneen kunnanvaltuuston tekemät päätökset vaikuttavat?*

Voit kerätä ryhmältä tulleita ehdotuksia taululle/fläpille ja yhdessä voitte ryhmitellä näitä suurempiin asiakokonaisuuksiin. Kun ryhmä ei keksi enää muita asioita, voidaan yhdessä katsoa *Dia 3: Mitä kunnassa päätetään?*

Ennen seuraavaa diaa (*Dia 4: Kunnan budjetti*), voidaan osallistujilta arvuutella:

- *Arvaa, mihin kunnassa käytetään suurin osa verorahoista?*

3. Kunnan budjetti (Dia 4: Kunnan budjetti)

Osallistujille voi kertoa diasta esimerkiksi seuraavasti:

- *Jokainen kuntalainen maksaa veroja palkastaan/etuuksistaan kunnalle. Kunnanvaltuusto päättää, mitä kunnan rahoilla tehdään.*

Voitte tutkia kuvaa yhdessä. Grafiikka (kuva) on Helsingin kaupungin vuotuinen budjetti jaettuna yhdelle asukkaalle. Esimerkiksi sosiaali- ja terveystalouteen yhden vuoden aikana

Helsingissä käytetään keskimäärin 3237€/asukas. Osallistujille asiaa voi tarvittaessa selkeyttää seuraavasti:

- *Kunta maksaa suurimman osan jokaisen kuntalaisen käyttämistä palveluista, jonka lisäksi asiakas maksaa pienen osan maksetaan palvelumaksuina (esim. poliklinikkamaksu 32,80€)*

<http://www.kuntavaalit.fi/fi> -sivustolta löydät oman kuntasi vuosibudjetin. Sivustolta voi tutkia oman kunnan budjettia tarkemmin.

4. Kunnanvaltuusto (Dia: 5 Kunnanvaltuusto)

Kysytään osallistujilta:

- *Mitä näet kuvassa? (Tavoitteena pyytää osallistujia kertomaan, että kunnanvaltuustossa on eri puolueita)*
- *Minkä kunnan valtuusto kuvassa on?*

Jos osallistujat tietävät puolueista enemmän, heiltä voi kysyä:

- *Millä puolueella on Helsingissä enemmän edustajia kuin muualla Suomessa keskimäärin? (Vihreät) Mistä se johtuu?*
- *Onko jollain puolueella mielestäsi Helsingissä vähemmän edustajia kuin muualla Suomessa? (Keskusta) Mistä se johtuu?*

Dia on kevyt johdatus siihen, että kuntalaiset äänestävät kunnanvaltuustoon eri puolueita. Eri puolueet ovat asioista vähän eri mieltä ja haluavat käyttää kunnan rahat hieman eri tavalla.

5. Miksi äänestää? (Dia 6: Miksi äänestää?)

Osallistujille voi selkeyttää diassa olevia asioita esimerkiksi seuraavasti:

- *Äänestämällä otat osaa kunnan päätöksentekoon ja ilmaiset mielipiteesi: äänestämällä voit vaikuttaa siihen, että kunnanvaltuustossa on enemmän edustajia sinun haluamastasi puolueesta. Valitse siis puolue sen perusteella, mitä mieltä puolue on sinulle tärkeistä asioista.*
- *Puolueen eri ehdokkailla on myös eri mielipiteitä. Valitse ehdokas sen perusteella, mitä mieltä hän on sinulle tärkeistä asioista.*
- *On tärkeämpää valita ensin puolue, sitten vasta ehdokas. Pelkästään ehdokkaan valitseminen ei riitä. Ehdokkaita on paljon, joten suurin osa ehdokkaista ei pääse kunnanvaltuustoon. Tästä syystä ääni annetaan ensisijaisesti puolueelle.*

Voit kertoa myös suhteellisesta vaalitivasta. Se käsitellään lyhyesti Vaalityöpaja 3:ssa. Siihen ei ole tarvetta syventyä tässä vaiheessa.

6. Suomen puolueet (Dia 7: Suomen puolueet)

(Dia 7)

Suomen puolueet voidaan sijoittaa poliittiselle kartalle sen mukaan, miten puolueissa ajatellaan eri asioista. Osa puolueista on vasemmistopuolueita ja osa oikeistopuolueita. Suurin osa puolueista sijoittuu näiden välimaastoon. Puolueet voidaan jakaa myös liberaaleihin ja konservatiiveihin. Käydään läpi, mitä vasemmisto ja oikeisto yleisellä tasolla tarkoittavat.

(Dia 8)

Tässä on eritelty Suomen suurimpien puolueiden arvoja hyvin yleisellä tasolla ja tämä kannattaa tuoda myös osallistujille tiedoksi. Tietoja voi täydentää oman tiedon pohjalta, ja olemmekin pyrkineet esittämään tässä selkeitä yleistyksiä. Osallistujilta voi kysyä:

- *Tunnistatko näistä logoista jonkun?*
- *Mitä tiedät näiden puolueiden arvoista?*
- *Mitä ajatuksia nämä puolueet sinussa herättävät?*

7. Ehdokkaan valitseminen (Dia 9)

Kuvia voi selventää osallistujille esimerkiksi seuraavasti:

- *Kuva, jossa on paljon värikkäitä pisteitä, kertoo siitä, että eri ehdokkaat asettuvat mielipiteidensä kanssa eri paikkoihin ”poliittisella kartalla”. Osa ehdokkaista voi ajatella keskenään hyvin samalla tavalla, vaikka edustaisivat eri puolueita.*
- *Ehdokkaan valitsemisessa voi käyttää apuna esimerkiksi vaalikoneita. Vaalikoneita on monta erilaista ja ne keskittyvät hieman eri asioihin. Vaalikoneen tulokseen ei pidä suoraan luottaa, vaan vaalikoneen ehdottamista ehdokkaista valitaan se, joka edustaa haluamaasi puoluetta ja on eniten samaa mieltä sinulle tärkeistä asioista.*

TEHTÄVÄ: Tässä yhteydessä voidaan tutustua vaalikoneisiin. Etukäteen kannattaa valita muutama sopiva kysymys osallistujien kanssa käsiteltäväksi. Osallistajat voivat keskustella kysymyksistä ja valita ohjatusti yhteisen vastauksen, joka syötetään vaalikoneeseen. Ei ole tarpeen käydä kaikkia vaalikoneen kysymyksiä läpi. Ennalta valittujen kysymysten lisäksi voit jättää osallistujien kiinnostuksen mukaan valittavaksi esimerkiksi kaksi kysymystä, jos aikaa riittää. Tavoitteena on näyttää, miten vaalikone toimii ja auttaa ehdokkaan etsimisessä.

(Huom! Osallistujien kesken kysymyksistä voidaan olla montaa eri mieltä, tässä kohtaa osallistujia voi muistuttaa siitä, että Suomessa asioista voidaan olla eri mieltä muiden kanssa, ja keskustelua voidaan käydä ystävällisesti. Tässä työpajassa ei ole tarkoituksena käydä keskustelua tai välittää ohjaajien arvoja eteenpäin).

8. Avoin päätöksenteko (Dia 10: Avoin päätöksenteko)

Kunnanvaltuuston päätökset ovat julkisia ja kaikkien nähtävillä verkossa. Esimerkiksi Helsingin kaupunginvaltuuston kokoontumisia voi seurata livenä netistä tai katsoa myöhemmin tallennettuna.

Tässä yhteydessä voidaan katsoa pätkä kaupunginvaltuuston kokoontumisesta. Tarkoituksena ei ole ymmärtää poliittista keskustelua, vaan avata osallistujien kesken keskustelua siitä, mitä avoin päätöksenteko tarkoittaa. Osallistujilta voi kysyä:

- *Mitä avoin päätöksenteko sinun mielestäsi tarkoittaa?*
- *Miksi avoin päätöksenteko on tärkeää?*
- *Mitä hyötyä siitä on?*

9. Yhteenveto ja lopetus

Työskentelyn loppuksi on tärkeä purkaa työpaja ja sen aikana käyty keskustelu. Tämän voi toteuttaa vapaasti valitulla toiminnallisella tai energiaa vapauttavalla harjoituksella. Vaihtoehtoisesti loppuksi voi viritellä ajatuksia äänestämisestä esimerkiksi seuraavasti:

- *Kuinka monta kertaa olet käynyt äänestämässä (Suomessa/mualla)?*
- *Kuvaile erilaisia vaaleja, joissa olet äänestänyt.*

Osallistujille voi kertoa seuraavan työpajan ajankohdasta ja teemasta: Äänestäminen

Työpaja 3: Äänestämisen kuntavaaleissa

Kokonaiskesto: 40 – 60 min

Tavoite: Työpajan tavoitteena on vahvistaa osallistujan tietoja ja taitoja kuntavaaleissa äänestämisen käytännössä sekä ennakoöänestyksen yhteydessä että vaalipäivänä ja madaltaa osallistujien kynnystä lähteä äänestyspaikalle.

Ohjeet: Valitse kysymykset, harjoitukset ja järjestä mahdolliset tarvikkeet etukäteen.

Työpajan kulku:

1. Aloitus

Kerrotaan osallistujille työpajan sisällöstä. Jos olette lähdessä yhdessä äänestämään, sen voi kertoa tässä yhteydessä, jotta pääsevät orientoitumaan aiheeseen helpommin. Jos osallistujat asuvat eri kunnissa, yhteislähtö äänestämään kannattaa toteuttaa ennakoöänestyksen aikana, jolloin kaikki voivat äänestää myös toisen kunnan alueella.

2. Kuntavaalit (Dia 2: Kuntavaalit)

Palautetaan mieleen, mikä on kunta.

Esimerkiksi Helsingin kaupunki on kunta. Vantaa on oma kuntansa ja Espoo myös. (Voit halutessasi kertoa, että Suomessa on 311 kuntaa, joista 106 on kaupunkeja) Kunnanvaltuusto päättää kunnan tärkeimmistä asioista (keskusteltiin työpajassa II). Helsingissä se on kaupunginvaltuusto. Kunnanvaltuuston jäsenet valitaan kuntavaaleissa 4 vuoden välein. Jokainen äänestää omassa asuinkunnassaan. Vaalit järjestetään tänä vuonna sunnuntaina 9.4.2017.

- *(Ennen kuin näytät seuraavan dian (3: Kuka saa äänestää kuntavaaleissa) voit kysyä: mitä tiedätte siitä, kuka voi äänestää kuntavaaleissa?) (Vastaukset diassa 3)*

3. Äänioikeus (Dia 3: Kuka saa äänestää kuntavaaleissa?)

On tärkeä huomata, että kuntavaaleissa voi äänestää kuka tahansa vähintään 18-vuotias henkilö, jolla on ollut kotikunta Suomessa vähintään 2 vuotta yhtäjaksoisesti ennen 17.2.2017. Päivämäärä perustuu lakiin: 51 päivää ennen vaaleja. Tuolloin tarkistetaan kaikkien äänioikeus, jotta se ehditään tehdä hyvissä ajoin ennen vaaleja. Sinulla ei siis tarvitse olla kansalaisuutta! Riittää, että asut virallisesti kunnassa.

Jos muutat 17.2. jälkeen jälkeen, näissä vaaleissa äänestät vanhan asuinkunnan ehdokkaita. Seuraavissa vaaleissa voit äänestää uuden kotikunnan vaaleissa.

4. Ilmoitus äänioikeudesta (Dia 4: Ilmoitus äänioikeudesta)

Kun äänioikeus on tarkistettu, saat kotiin maaliskuun aikana tämänköisen paperin (ks. dia 4). Paperi on ilmoitus siitä, että sinulla on äänioikeus näissä vaaleissa. Paperissa lukee, missä sinun äänestyspaikkasi on (näytetään missä kohtaa se lukee (isompi värillinen kohta)). Tämä on se paikka, jossa pitää äänestää 9.4.2017 varsinaisena vaalipäivänä. Vaalipäivänä voi äänestää ainoastaan tässä paikassa. Ota ilmoitus äänioikeudesta mukaan äänestyspaikalle.

5. Ennakkoäänestys (Dia 5: Ennakkoäänestys)

Vaalipäivän lisäksi järjestetään ennakkoäänestys. Ennakkoäänestyksessä voi äänestää ennen varsinaista vaalipäivää. Kuntavaalien ennakkoäänestys on 29.3.-4.4.2017.

Ennakkoäänestyspaikkoja on paljon: esimerkiksi kauppakeskuksissa, posteissa ja kirjastoissa. Ennakoon voi äänestää missä tahansa äänestyspaikassa Suomessa. Esimerkiksi helsinkiläinen voi äänestää Tampereella kaupan yhteydessä olevassa äänestyspaikassa.

Ennakkoäänestyksen tarkoitus on saada ihmiset helpommin äänestämään ja vähentää ruuhkaa äänestyspaikalla varsinaisena vaalipäivänä.

Vaikka äänestäisit ennakkoäänestyksessä Tampereella, äänestät silti oman kotikunnan ehdokkaita. Tästä syystä ehdokas on hyvä valita hyvissä ajoin etukäteen ja kirjoittaa ehdokkaan numero itselle muistiin.

6. Mitä mukaan äänestyspaikalle (Dia 5: Mitä mukaan?)

Ilmoitus äänioikeudesta on hyvä ottaa mukaan äänestyspaikalle. Jos unohdat sen kotiin, voit silti äänestää. Henkilöllisyystodistus pitää olla äänestämässä mukana. Henkilöllisyystodistukseksi kelpaa passi, ajokortti ja kuvallinen henkilöllisyystodistus. Kela-kortti tai oleskelulupakortti eivät riitä henkilöllisyystodistukseksi äänestämässä.

7. Äänestyspaikalla (Diat 6 – 7: Äänestyspaikalla)

Havainnollistava äänestys. Äänestäminen voi olla osallistujille tuttua, mutta voi olla tarpeen kerrata, mitä äänestyspaikalla tapahtuu. Tämän toteuttamiseen on muutamia vaihtoehtoja, jotka esitellään seuraavaksi. Diojen kanssa eteneminen voidaan toteuttaa eri tavoin eri vaihtoehtojen kanssa.

- **VIDEO:** Katsotaan video äänestämisestä osoitteesta <https://www.youtube.com/watch?v=xpA09OTYq2E> (Äänestyspaikan tapahtumat alkavat 1:33 kohdalta) (varsinaisen vaalipäivän äänestys) Tämän

vaihtoehdon kanssa on hyvä katsoa diat ensin, sitten vasta video. Tämän jälkeen on hyvä kertoa, että ennakoäänestyksessä asiat menevät hieman eri tavalla ja käydä ennakoäänestys läpi diojen kanssa.

- **KOHTAUS:** Äänestyksen voi havainnollistaa myös luomalla äänestyskohtauksen ja esiintymällä rooleissa. Tällöin kannattaa varata äänestyslipun näköinen paperi, leima, kynä, ”äänestyskoppi”, henkilöllisyystodistus ja vaalihenkilöiden pöydät. Äänestämistä voi havainnollistaa samaan aikaan kun dioja käydään läpi. Tällöin ohjaaja voi itse esittää äänestäjää ja puhua samalla. Äänestäjää voi esittää myös joku erillinen henkilö.
- **OMAT VAALIT:** Jos ryhmällä on aikaa ja kiinnostusta, voidaan toteuttaa ryhmän sisällä omat vaalit. Tähän harjoitukseen on hyvä varata ainakin 40 min lisää aikaa.

Jokaiselle annetaan oma ehdokasnumero, ja ehdokkaita pyydetään esimerkiksi keksimään mahdollisimman hyvä idea seuraavalle ryhmäkerralle keskusteluaiheeksi. (Tai joku muu toteuttamiskelpoinen äänestettävä asia). Keskusteluaihe-ehdotukset ja ehdokasnumerot kirjoitetaan ylös näkyviin. Kun ehdokkaiden keskusteluideat on kuultu, korostetaan, että ei ole tarkoitus äänestää kaveria, vaan omasta mielestä parasta ehdotusta. Tässä yhteydessä voi keskustella myös vaalisalaisuudesta ja sopia pelisäännöt sen toteutumisesta.

Äänestetään vaaliohjeiden mukaan (On hyvä varata edellisessä harjoituksessa tarvittavat tarvikkeet myös tähän).

Koska kuntavaalit eivät ole suora henkilövaali, jossa valitaan vain yksi henkilö, voidaan esimerkiksi valita 2-3 eniten ääniä saanutta osallistujaa päättämään seuraavan kerran keskusteluaiheesta. Heidät voidaan ääntenlaskennan jälkeen julistaa vaalivoittajiksi ja he voivat käyttää hetken aikaa seuraavan kerran aiheen päättämiseen. Harjoituksen jälkeen on tärkeä korostaa, että ”vaalivoitto” ei tuo muuta erityisasemaa kuin mahdollisuuden osallistua seuraavan kerran keskusteluaiheen päättämiseen.

Äänestyksen jälkeen kysytään, mitä ajatuksia vaalit ja mahdollisesti niiden lopputulos herättivät.

8. Ennakkoäänestyksen erot varsinaiseen vaalipäivän äänestykseen (Dia 9: Äänestyspaikalla)

Tämä dia käsittelee sitä, miten ennakkoäänestyksen käytännöt eroavat tavallisen vaalipäivän toimintatavoista. Vaalilaatikon eli vaaliurnan sijaan ääni suljetaan vaalikuoreen ja äänestäjä allekirjoittaa ennakkoäänestyspaperin. On tärkeä korostaa, että vaalisalaisuus pysyy tällä menetelmällä, vaikka ääni ja nimi ovat samassa paikassa. Paperia käytetään siihen, että ääni osataan lähettää oikeaan kuntaan/kaupunkiin ääntenlaskua varten. Kun se saapuu perille, paperi ja äänikuori erotetaan toisistaan ennen kuin äänikuori avataan.

9. Vaalitulokset (Dia 10: Vaalitulokset)

Suhteellista vaalitapaa ei ole tarpeen käydä perusteellisesti läpi. Tärkein viesti tästä asiasta on se, että kaikki eniten ääniä saaneet ehdokkaat eivät pääse valtuustoon, vaan myös puolueen samaa äänimäärä vaikuttaa.

10. Lopuksi

Kysytään osallistujilta, onko heillä vielä jotain kysyttävää. Sovitaan mahdollisen yhteislähdön aikatauluista ja paikasta. Kiitetään osallistumisesta 😊